

عنوان: سرمایه فرهنگی خانواده و پیشرفت تحصیلی (مورد مطالعه: دانشجویان منطقه ده دانشگاه آزاد اسلامی)^۱

طاهره میرساردو*

چکیده

در این مقاله تأثیر سرمایه فرهنگی بر پیشرفت آموزشی مطالعه شده است. بدین منظور، ۷۱۰ نفر از دانشجویان منطقه ده دانشگاه آزاد اسلامی با روش پیمایشی مورد بررسی قرار گرفتند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه بود که در آن همبستگی متغیرهای سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی اندازه‌گیری شد. نتایج تحقق حاکی از آن است که: (۱) سه شاخص سرمایه فرهنگی تأثیر مستقیم و مثبت بر پیشرفت تحصیلی دارند؛ (۲) تحصیلات مادر بیش از تحصیلات پدر بر سرمایه فرهنگی و در نتیجه بر پیشرفت تحصیلی مؤثر است؛ (۳) تأثیر سرمایه فرهنگی بر حسب پایگاه اقتصادی-اجتماعی خانواده متفاوت است؛ (۴) ساختار خانواده بر سرمایه فرهنگی و در نتیجه بر پیشرفت تحصیلی مؤثر است. نتایج تحقیق تأییدکننده نظریه بازتولید فرهنگی به‌ویژه در محیط مطالعه، عادات مطالعه و مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی روشنفکرانه است.

واژگان کلیدی: سرمایه فرهنگی، بازتولید فرهنگی، مشارکت فرهنگی روشنفکرانه و پیشرفت تحصیلی

۱- این مقاله برگرفته از نتایج طرح تحقیقاتی با عنوان "تعیین عوامل مؤثر بر افزایش پیشرفت تحصیلی دانشجویان منطقه ده دانشگاه آزاد اسلامی" می‌باشد که با حمایت مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار در سال ۱۳۹۲ اجرا شده است.

* عضو هیأت علمی گروه جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گرمسار، سمنان، ایران. Email: mirsardoo_t@yahoo.com

مقدمه

مفهوم سرمایه فرهنگی نشأت گرفته از نظریه بازتولید فرهنگی پیر بوردیو است (بوردیو^۱، ۱۹۷۷؛ بوردیو، ۱۹۸۴). بوردیو استدلال می‌کند که منابع فرهنگی خانواده و افراد شامل نوع مشخصی از سرمایه است که باید معادل منابع اقتصادی (چیزی که بوردیو آن را سرمایه اقتصادی می‌نامد)، شبکه‌های اجتماعی و ارتباطات (سرمایه اجتماعی) در نظر گرفته شود (بوردیو، ۱۹۸۶، بوردیو و پسون، ۱۹۹۰). اگرچه تعریف بوردیو از سرمایه فرهنگی مبهم است (لمانت و لرو^۲، ۱۹۸۸، سولیوان^۳، ۲۰۰۲) اما سرمایه فرهنگی در عمومی‌ترین سطح، با دانش کدهای مفهومی و هنجاری مسلط و محاط در یک فرهنگ، مرتبط است. سرمایه فرهنگی که توسط افراد یا گروه‌ها در سطوح مختلف، در سلسله‌مراتب اجتماعی به‌عنوان یک ابزار ارتقاء امتیاز اجتماعی یا به‌عنوان یک ابزار مبادله عمومی‌یافته مورد استفاده قرار می‌گیرد، می‌تواند برای مبادله سایر دارایی‌های اقتصادی یا اجتماعی به کار گرفته شود. در نتیجه، سرمایه فرهنگی، افراد و خانواده‌ها را قادر می‌سازد با علائم فرهنگی نهادینه‌شده دانش، در پایگاه بالا، (نگرش‌ها، ترجیحات، دانش رسمی، رفتار، کالاها و اعتبارات) دیگران را از موقعیت‌های اجتماعی ممتاز یا ورود به گروه‌های با پایگاه بالا، محروم کنند (لمانت و لرو، ۱۹۸۸: ۱۵۶).

فرضیه اصلی در نظریه معروف بازتولید فرهنگی پیر بوردیو این است که سرمایه فرهنگی در طی نسل‌ها و از طریق خانواده‌ها و افراد منتقل شده و منبع مهمی است که منجر به موفقیت تحصیلی افراد می‌شود (بوردیو، ۱۹۷۷؛ بوردیو و پسون^۴، ۱۹۹۰). به گفته بوردیو، سرمایه فرهنگی از منابع کمیاب است که افراد را با دانش، مهارت‌های عملی و به یک معنا قواعد بازی‌ای در نظام آموزشی تجهیز می‌کند، که توسط دروازه

-
1. Bourdieu
  2. Lamont and Lareau
  3. Sullivan
  4. Passeron

بانان نهادی^۱ و همالان به رسمیت شناخته شده و پاداش داده شده اند. سرمایه فرهنگی توفیق آموزشی را از طریق کانال های مختلف ارتقاء می بخشد (بوردیو، ۱۹۷۷؛ بوردیو، ۱۹۸۴؛ بوردیو و پسون، ۱۹۹۰). نخست، بچه ها سرمایه فرهنگی را یا به طور غیرارادی از طریق قرار گرفتن در معرض سرمایه فرهنگی والدین و یا به طور فعال از طریق تلاش های عمدی والدین برای انتقال سرمایه فرهنگی به بچه ها، از والدینشان به ارث می برند (چنگ و اندرسن^۲، ۲۰۰۳؛ لرو، ۲۰۰۳، جانعلی زاده و همکاران، ۱۳۸۹؛ حسن پور ۱۳۸۹). این سرمایه فرهنگی در زبان، دانش، رفتار و اخلاق شخصی بچه ها، یعنی آنچه بوردیو آن را عادت می نامد، درونی می شود (دومیس^۳، ۲۰۰۲؛ اسوارتز^۴، ۱۹۹۷). بنابراین، سرمایه فرهنگی، بچه ها را با دارایی های فرهنگی و در حالت تجسم یافته آن با مهارت هایی که بدان وسیله دارایی های فرهنگی شان را نشان می دهند، مجهز می کند. دوم، نظام آموزشی برای به رسمیت شناختن و پاداش دادن به سرمایه فرهنگی طراحی شده است. این مکانیسم ساختاری نشان می دهد که معلمان و سایر دروازه بانان به طور سیستماتیک، سرمایه فرهنگی بچه ها را اشتباه تفسیر می کنند، یعنی آشنایی با علائم فرهنگی پایگاه بالا را به عنوان نشانه های درخشش علمی واقعی تلقی کرده و برداشت سو یافته ای در مورد رشد رو به بالای بچه ها صورت می گیرد (جانعلی زاده و همکاران، ۱۳۹۰). این برداشت های سو یافته در مورد پیشرفت رو به بالای این کودکان، محصول عملکرد مثبت و احتمالاً تجمعی است، زیرا کودکانی که دارای سرمایه فرهنگی هستند از مراحل بسیار زود در دوره آموزشی، رفتارهای مبتنی بر امتیاز از معلمان و همسالان شان دریافت می کنند. در نتیجه، بازده های سرمایه فرهنگی نمادین اند، مانند تجلی درخشش علمی، همچنین، محسوس اند، همچون رشد علمی بهتر به دلیل رفتار مبتنی بر امتیاز معلمان و کسب توجه بیشتر از جانب معلمان و

-
1. Institutional gatekeepers
  2. Cheung and Andersen
  3. Dumais
  4. Swartz

همسالان (رضایی و تشویق، ۱۳۹۲). با توجه به موارد فوق سؤال اصلی ما این است که آیا سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی منطقه ده بر پیشرفت تحصیلی آنها تأثیرگذار است؟ به عبارت دیگر هدف اصلی ما در این پژوهش، مطالعه تأثیر علی سه مؤلفه سرمایه فرهنگی بر پیشرفت تحصیلی نمونه مورد مطالعه است.

مطالعات تجربی زیادی فرضیه اصلی در نظریه بازتولید فرهنگی را آزمون کرده‌اند که در آن فرض بر این است که سرمایه فرهنگی اثر مثبت و مستقیم بر توفیق تحصیلی دارد. دی ماگیو^۱ (۱۹۸۲) مقالات کمی زیادی یافته است که نشان داده‌اند سنجه‌های متفاوت سرمایه فرهنگی به‌طور مثبتی با پیشرفت علمی و دستیابی به امکانات آموزشی همبستگی دارند (به‌عنوان مثال: چیدل^۲، ۲۰۰۸؛ کروک^۳، ۱۹۹۷؛ دی گراف و همکاران^۴، ۲۰۰۰؛ دامیس^۵، ۲۰۰۲؛ دی ماگیو و مور^۶، ۱۹۸۵؛ فارکاس و همکاران^۷، ۱۹۹۰؛ کامیجن و کریکمپ^۸، ۱۹۹۶؛ کاتسیلیس و رایبسنون^۹، ۱۹۹۰؛ سولیوان^{۱۰}، ۲۰۰۱؛ وندی ورفورست و هافستد^{۱۱}، ۲۰۰۷؛ رضایی و تشویق، ۱۳۹۲؛ جانعلی زاده و همکاران، ۱۳۸۹؛ نوربخش، ۱۳۸۷؛ اقدام و گدازگر، ۱۳۸۲). علاوه بر این، مطالعات کمی و کیفی زیادی صورت گرفته که درصدد شناسایی مکانیسم‌هایی هستند که از یک سو با تصورات غلط معلمان از سرمایه فرهنگی بچه‌ها تحت عنوان استعداد تحصیلی و از سوی دیگر از طریق سرمایه‌گذاری‌های فعال والدین در کسب سرانه فرهنگی بچه‌ها، سرمایه فرهنگی موجب توفیق آموزشی می‌شود (به‌عنوان مثال: دامیاس، ۲۰۰۶؛ وایلدهاگن^{۱۲}

-
1. DiMaggio
  2. Cheadle
  3. Crook
  4. De Graaf, de Graaf, and Kraaykamp
  5. Dumais
  6. DiMaggio and Mohr
  7. Farkas, Grobe, Sheehan, and Shuan
  8. Kalmijn and Kraaykamp
  9. Katsillis and Rubinson
  10. Sullivan 2001
  11. Van de Werfhorst and Hofstede
  12. Wildhagen

، ۲۰۰۹؛ جیگر^۱، ۲۰۰۹؛ لرو^۲، ۲۰۰۳؛ لرو و هاروت^۳، ۱۹۹۹؛ لرو و همکاران^۴، ۲۰۰۴؛ حسن پور، ۱۳۸۹؛ نوربخش (۱۳۸۷). اکثر تحقیقات فوق روی دانش آموزان صورت گرفته است درحالی که در تحقیق حاضر دانشجویان دانشگاه مورد مطالعه قرار می گیرند. در تحقیق حاضر درصدد شناسایی تأثیر سرمایه فرهنگی دانشجویان بر پیشرفت تحصیلی آنها هستیم.

روش

در این پژوهش از روش کتابخانه ای برای تدوین ادبیات تحقیق و برای جمع آوری داده های مربوط به فرضیه ها از روش پیمایش استفاده شد. واحدهای دانشگاهی میدان مطالعه بود و با اجرای پرسشنامه به صورت حضوری، اطلاعات جمع آوری شد. در هنگام مطالعه منطقه ده دانشگاه آزاد اسلامی دارای ۱۱ واحد و مرکز دانشگاهی بود که در استان سمنان و گلستان واقع شده اند. جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان واحدها و مراکز دانشگاهی منطقه ده دانشگاه آزاد اسلامی، در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱ بود. روش نمونه گیری خوشه ای و بر این اساس دو واحد یعنی واحدهای دانشگاهی گرمسار و گرگان، به طور تصادفی از بین ۱۱ واحد و مرکز آموزشی انتخاب شدند. سپس از بین دانشکده های واحد گرگان دو دانشکده علوم پایه و کشاورزی، از دانشکده علوم پایه، رشته میکروبیولوژی و از دانشکده کشاورزی، رشته گیاه پزشکی به طور تصادفی انتخاب شده و نمونه ای از دانشجویان این دو رشته در سطح کارشناسی که به روش تصادفی ساده با استفاده از جدول اعداد تصادفی انتخاب شده بودند، به سؤالات پرسشنامه پاسخ دادند. کل دانشجویان واحد گرگان در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱، ۳۰۰۰ نفر بود، تعداد نمونه با استفاده از فرمول کوکران با واریانس ۰,۰۵ برآورد شد که برابر با ۳۴۱ بود.

-
1. Jæger
  2. Lareau
  3. Lareau and Horvat
  4. Lareau, Weininger, Swartz, and Zolberg

از دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار دو دانشکده علوم انسانی و فنی و مهندسی، به صورت تصادفی انتخاب شدند که از دانشکده علوم انسانی رشته حقوق و از دانشکده فنی و مهندسی رشته برق با گرایش‌های متفاوت در مقطع کارشناسی، به صورت تصادفی انتخاب شدند. با توجه به اینکه کل دانشجویان این واحد در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۱، ۶۰۰۰ نفر بود، میزان نمونه با استفاده از فرمول کوکران با واریانس ۰,۰۵ برآورد شد که برابر با ۳۶۴ نفر بود. کسر نمونه‌گیری یک‌سوم بود و با استفاده از جدول اعداد تصادفی، از هر ۳ دانشجو یک نفر انتخاب و به سؤالات پاسخ دادند. با توجه به اینکه سطوح کاردانی، کارشناسی ارشد و دکترا در تمامی رشته‌ها موجود نبود و تعمیم نتایج به کل دانشجویان امکان‌پذیر نبود این مقاطع مورد بررسی قرار نگرفت.

در این تحقیق، متغیر وابسته پیشرفت تحصیلی است که شاخص سنجش آن معدل کل نیمسال‌های گذرانده شده توسط دانشجویان مورد مطالعه است. متغیر مستقل سرمایه فرهنگی است که برای سنجش آن سه مؤلفه زیر به کار گرفته شده است:

۱- مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی روشنفکرانه (دیماگیو^۱، ۱۹۸۲؛ روسیگنو و آینسورت^۲، ۱۹۹۹)

که با سنجه‌های زیر اندازه‌گیری شده است:

در سال گذشته چند بار کارهای زیر را انجام داده‌اید:

الف- رفتن به هر نوع موزه: هرگز (کد ۱)، یک یا دو بار (کد ۲)، دفعات متعدد (کد

۳) تقریباً ماهی یک بار (کد ۴)، تقریباً یک بار در هفته یا بیشتر (کد ۵)

ب- رفتن به تئاتر: هرگز (کد ۱)، یک یا دو بار (کد ۲)، دفعات متعدد (کد ۳) تقریباً

ماهی یک بار (کد ۴)، تقریباً یک بار در هفته یا بیشتر (کد ۵)

---

1. DiMaggio
2. Roscigno and Ainsworth-Darnell

پ- رفتن به کنسرت موسیقی: هرگز (کد ۱)، یک یا دو بار (کد ۲)، دفعات متعدد (کد ۳) تقریباً ماهی یک بار (کد ۴)، تقریباً یک بار در هفته یا بیشتر (کد ۵)
۲- محیط مطالعه و عادات مطالعه: (دی گراف، دی گراف و کرایکامپ^۱، ۲۰۰۰؛ سولیان^۲، ۲۰۰۱)

سنجه اندازه گیری جو مطالعه و عادات مطالعه شامل دو مقوله زیر بود:

الف- چه تعداد کتاب دارید؟ با پاسخ های: هیچ (۱)، ۱ یا ۲ کتاب (۲)، ۳-۹ کتاب (۳)، ده تا یا بیشتر (۴) (سنجش جو مطالعه یعنی تعداد کتاب هایی که توسط والدین یا خود فرد فراهم شده است).

ب- برای لذت بردن چه میزان کتاب می خوانید؟: هرگز (کد ۱)؛ دفعات متعدد در یک سال (کد ۲)؛ دفعات متعدد در یک ماه (کد ۳)؛ دفعات متعدد در یک هفته (کد ۴)؛ هر روز (کد ۵). (سنجش عادات مطالعه یعنی میزان درونی کردن مطالعه)

۳- فعالیت های فوق برنامه (کافمن و گابلر، ۲۰۰۴؛ لرو، ۲۰۰۳)

سنجه اندازه گیری فعالیت های فوق برنامه شامل دو متغیر زیر است:

الف- آیا پاسخگو زبان های خاصی را فرامی گیرد؟ بلی (۱) و خیر (۰)

ب- آیا به سازمانی تعلق دارد که او را به انجام فعالیت هایی چون ورزش، هنر، رقص، نمایش و غیره تشویق کند؟ بلی (۱) و خیر (۰)

ب- آیا آزمودنی به شروع و تداوم انجام این عادات تشویق می شود؟ بلی (۱) و خیر (۰)

این مقولات شاخص های تلاش والدین برای پرورش استعداد های بچه ها از طریق فعالیت های اوقات فراغت تنظیم شده، می باشند.

در این مطالعه مجموعه ای از متغیر های جمعیت شناختی و اجتماعی - اقتصادی به عنوان متغیر زمینه ای مورد مطالعه قرار گرفته اند. این متغیرها شامل سن (سن پاسخگو به هنگام

مطالعه)، جنس (مذکر و مؤنث)، میزان تحصیلات پدر و مادر (تعداد سال‌های تحصیل رسمی که به پایان رسانده‌اند)، درآمد خانواده (درآمد ماهیانه والدین به تومان)، حضور و عدم حضور پدر بیولوژیکی (دو والدینی با پدر بیولوژیکی، دو والدینی با ناپدری، تک والدینی با سرپرستی مادر) در خانواده و ترتیب تولد (فرزند چندم بودن). با توجه به اینکه بر طبق تئوری سرمایه فرهنگی این سرمایه توسط خانواده فراهم می‌گردد در این مطالعه دانشجویان متأهل که زندگی مستقل دارند، مطالعه نمی‌شوند. جهت تأمین اعتبار سؤالات سعی شد که متغیرها به روشنی تعریف شده و هر متغیر برای تمام پاسخ‌دهندگان مفهومی واحد داشته باشد. در این پژوهش، ضریب پایایی با روش آزمون مجدد به فاصله زمانی دو هفته محاسبه شد. بدین منظور مطالعه‌ای مقدماتی روی ۷۰ نفر از اعضای نمونه انجام و پرسشنامه یک‌بار در اختیار آنها قرار داده شد تا پاسخ‌گویند سپس بعد از دو هفته مجدداً همان سؤالات از آنها پرسیده شد. میزان همبستگی داده‌ها با آزمون آلفای کرونباخ موردسنجش قرار گرفت و نتایج آزمون همبستگی برای همه متغیرها بیش از ۰,۷ بود. در این مطالعه از دو نوع آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد.

یافته‌ها

در مطالعه حاضر دانشجویان مرد با اندکی تفاوت بیش از زنان و در واحد گرگان تعداد دانشجویان زن بیش از دانشجویان مرد بود. سه چهارم دانشجویان مورد مطالعه جوان و در گروه سنی ۱۸ تا ۲۸ سال واقع شده‌اند و بیش از نیمی از آنها در هنگام مطالعه درترم چهارم و بالاتر مشغول به تحصیل بودند. معدل بیش از نیمی از پاسخگویان ۱۶ به بالا و حدود سه پنجم آنها فرزند اول یا دوم بودند. اکثر آنها با والدین بیولوژیکی خود زندگی می‌کردند، حدود یک پنجم از والدین آنها دارای تحصیلات لیسانس و بالاتر و درآمد یک چهارم از خانواده‌های آنها بالاتر از یک و نیم میلیون تومان بود. نتایج حاصل از آزمون فرضیات:

برای سنجش میزان همبستگی متغیر سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی از تحلیل واریانس استفاده شد. سه شاخص سرمایه فرهنگی دربرگیرنده مشارکت در فعالیت های اجتماعی روشنفکرانه؛ محیط مطالعه و عادت به مطالعه و فعالیت های فوق برنامه می باشد. میزان ضریب همبستگی دو متغیر نشان می دهد که بین سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی همبستگی قوی وجود دارد. مقادیر f, t و میزان معنی داری هر یک از آزمون ها نیز حاکی از وجود رابطه معنی دار بین دو متغیر سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی است، بنابراین فرض H_0 رد شده و فرض H_1 مورد پذیرش واقع می شود. ضریب تعیین دو متغیر برابر با $0,438$ می باشد که حاکی از آن است $0,438$ واحد از تغییرات متغیر پیشرفت تحصیلی توسط سرمایه فرهنگی و بقیه به وسیله سایر متغیرها تبیین می شود. با توجه به میزان ضریب همبستگی دو متغیر می توان نتایج را این گونه تفسیر کرد که متغیر پیشرفت تحصیلی متأثر از سرمایه فرهنگی است و هرچه این متغیر افزایش یابد میزان پیشرفت تحصیلی نیز افزایش می یابد.

مقایسه میزان ضریب همبستگی مؤلفه های سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی در جدول شماره ۱ نشان می دهد که در وهله اول مشارکت در فعالیت های فرهنگی، سپس محیط مطالعه و عادت به مطالعه و دست آخر فعالیت های فوق برنامه بر میزان پیشرفت تحصیلی افراد مورد مطالعه، مؤثر بودند. نتایج آزمون همبستگی مشارکت در فعالیت های فرهنگی، محیط مطالعه، عادت به مطالعه، فعالیت های فوق برنامه و پیشرفت تحصیلی حاکی از آن است که بین این متغیرها همبستگی قوی وجود دارد $(r=.633, sig. =.000; r=.596, sig. =.000; r=.497, sig. =.000)$.

جدول ۱. همبستگی انواع سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی

متغیرها	R	R ²	Std.E	F	DF	Sig.	B	t	Std.E	Beta	Sig.
سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی	.662	.438	.573	289.839	3	.000	.430	9.431	.075	.662	.000
مشارکت در فعالیت های فرهنگی و پیشرفت تحصیلی	.633	.401	.6022	250.797	3	.000	.231	7.202	.078	.633	.000

.000	.596	.074	6.958	.516	.000	2	314.306	.6305	.355	.596	محیط مطالعه و عادت به مطالعه و پیشرفت تحصیلی
.000	.497	.061	27.600	1.670	.000	3	70.848	.244	.247	.497	فعالیت‌های فوق برنامه و پیشرفت تحصیلی

یکی از متغیرهای زمینه‌ای مورد مطالعه ساختار خانواده بود که به همراه متغیر سرمایه فرهنگی تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از آزمون رابطه این متغیر با متغیر وابسته در جدول شماره ۲ حاکی از وجود رابطه معنی دار بین دو متغیر است. میزان t, f محاسبه شده بزرگتر از میزان جدول است، بنابراین بین این متغیرها رابطه معنی دار وجود دارد. ضریب همبستگی دو متغیر نشان دهنده همبستگی قوی بین این متغیرهاست. ضریب تعیین برابر با $0,446$ است که بیانگر آن است که $0,446$ واحد از تغییرات متغیر وابسته یعنی پیشرفت تحصیلی توسط متغیرهای سرمایه فرهنگی و ساختار خانواده و بقیه توسط سایر متغیرها تبیین می‌شود. می‌توان نتیجه گرفت که ساختار خانواده نقش تعیین کننده‌ای در پیشرفت تحصیلی فرزندان دارد. برای تعیین میزان همبستگی ساختار خانواده و سرمایه فرهنگی رابطه این دو متغیر را مورد آزمون قرار دادیم و نتایج در جدول شماره ۳ آمده است.

جدول ۲. همبستگی، ساختار خانواده، سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی

Sig.	Beta	Std.E	t	B	Sig.	DF	F	Std.E	R ²	R	متغیرها
.000	.668	.079	12.894	1.670	.000	4	220.899	.467	.446	.668	ساختار خانواده، سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی

جدول شماره ۳ دربرگیرنده نتایج آزمون رابطه دو متغیر ساختار خانواده و اجزاء سرمایه فرهنگی است. بر اساس داده‌ها رابطه ساختار خانواده؛ محیط مطالعه و عادت به مطالعه بیش از سایر متغیرها دارای رابطه معنی دار قوی تری است. میزان کای استوار مربوط به ساختار خانواده و هریک از سه مؤلفه سرمایه فرهنگی بزرگتر از کای اسکوار

جدول است (Sig.= .000) بنابراین، فرض H_0 رد شده و فرض H_1 مورد پذیرش واقع می شود. میزان آزمون فی برای دو متغیر ساختار خانواده ؛ محیط مطالعه و عادت به مطالعه برابر با ۰,۵۲۵ می باشد (Sig.= .000)، پس می توان استدلال کرد که ساختار خانواده بر محیط مطالعه و عادت به مطالعه به عنوان یکی از شاخص های سرمایه فرهنگی تاثیر گذار است.

ساختار خانواده و انواع سرمایه فرهنگی جدول ۳. همبستگی

وی کرامرز		فی		پیوستگی خطی			نسبت برازش			کای اسکوار			متغیرها
sig.	مقدار	sig.	مقدار	sig	df	مقدار	sig.	df	مقدار	sig.	df	مقدار	
.000	.250	.000	.412	.000	1	26.988	.000	6	31.373	.000	6	31.606	ساختار خانواده و مشارکت در فعالیت های فرهنگی
.000	.471	.000	.525	.000	1	129.458	.000	6	198.928	.000	6	193.626	ساختار خانواده و محیط مطالعه و عادت به مطالعه
.000	.254	.000	.354	.001	1	11.093	.000	2	17.140	.000	2	16.755	ساختار خانواده و فعالیت های فوق برنامه

میزان آزمون فی برای دو متغیر ساختار خانواده و میزان مشارکت فرهنگی برابر با ۰,۴۱۲ می باشد (Sig.= .000)، پس می توان استدلال کرد که ساختار خانواده بر میزان مشارکت فرهنگی روشنفکرانه به عنوان یکی از شاخص های سرمایه فرهنگی تاثیر گذار است. بر اساس نتایج آزمون رابطه ساختار خانواده و فعالیت های فوق برنامه، میزان آزمون فی برای دو متغیر برابر با ۰,۳۵۴ می باشد (Sig.= .000)، پس می توان استدلال کرد که ساختار خانواده بر فعالیت های فوق برنامه به عنوان یکی از شاخص های سرمایه فرهنگی تاثیر گذار است. با توجه به نتایج فوق می توان این فرضیه را تأیید کرد که ساختار خانواده بر سرمایه فرهنگی مؤثر است.

جدول شماره ۴ دربرگیرنده نتایج آزمون رابطه متغیرهای درآمد خانواده، سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی است. نتایج آزمون $f.t$ حاکی وجود رابطه معنی‌دار بین متغیرهای موردبررسی است. میزان ضریب همبستگی نشان‌دهنده همبستگی قوی بین سه متغیر است ($r=.698, sig.=.000$). میزان ضریب تعیین برابر 0.487 می‌باشد که نشان‌دهنده این است که 0.487 واحد از تغییرات متغیر وابسته یعنی پیشرفت تحصیلی متأثر از متغیرهای درآمد خانواده و سرمایه فرهنگی و بقیه متأثر از سایر متغیرهاست. با توجه به نتایج حاصله می‌توان نتیجه گرفت که درآمد خانواده بر سرمایه فرهنگی و سپس بر پیشرفت تحصیلی اثرگذار است. برای سنجش تأثیر درآمد خانواده بر سرمایه فرهنگی این متغیرها را در رابطه قرار داده و همبستگی آنها را آزمون کردیم. نتایج به‌دست‌آمده در جدول شماره ۵ آمده است.

جدول ۴. همبستگی، درآمد خانواده، سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی

متغیرها	R	R ²	Std.E	F	DF	Sig.	B	t	Std.E	Beta	Sig.
درآمد خانواده، سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی	.698	.487	.447	232.412	4	.000	.458	24.665	.080	.698	.000

جدول شماره ۵ دربرگیرنده نتایج آزمون رابطه دو متغیر درآمد خانواده و اجزاء سرمایه فرهنگی است. بر اساس داده‌های جدول شماره ۵ درآمد خانواده و مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی، دارای رابطه معنی‌دار قوی‌تری در مقایسه با دو مؤلفه دیگر سرمایه فرهنگی است. میزان ضریب همبستگی دو متغیر برابر 0.447 می‌باشد که نشان‌دهنده این است که درآمد خانواده به‌تنهایی 0.447 واحد از تغییرات در مشارکت فرهنگی را موجب می‌گردد ($r=.447, sig.=.000$). پس می‌توان استدلال کرد که درآمد خانواده بر مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی به‌عنوان یکی از شاخص‌های سرمایه فرهنگی تأثیرگذار است

جدول ۵. همبستگی درآمد خانواده و سرمایه فرهنگی

متغیرها	ضریب همبستگی اسپیرمن	کای اسکوار	نسبت برازش	پیوستگی خطی	فی	وی کرامرز

متغیرهای موردبررسی است. میزان ضریب همبستگی نشان‌دهنده همبستگی قوی بین سه متغیر است ($r=.699, sig.=.000$).

جدول ۶. همبستگی، تحصیلات والدین، سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی

متغیرها	R	R ²	Std.E	F	DF	Sig.	B	t	Std.E	Beta	Sig.
تحصیلات والدین ، سرمایه فرهنگی و پیشرفت تحصیلی	.699	.488	.436	210.888	5	.000	.649	13.311	.107	.699	.000

میزان ضریب تعیین برابر ۰,۴۸۸ می‌باشد که نشان‌دهنده این است که ۰,۴۸۸ واحد از تغییرات متغیر وابسته یعنی پیشرفت تحصیلی متأثر از متغیرهای تحصیلات والدین و سرمایه فرهنگی و بقیه متأثر از سایر متغیرهاست. با توجه به نتایج حاصله می‌توان نتیجه گرفت که تحصیلات والدین بر سرمایه فرهنگی و سپس بر پیشرفت تحصیلی اثرگذار است. برای سنجش تأثیر تحصیلات والدین بر سرمایه فرهنگی این متغیرها را در رابطه قرار داده و همبستگی آنها را آزمون کردیم. نتایج به‌دست‌آمده در جدول شماره ۷ آمده است

جدول شماره ۷ حاوی داده‌های مربوط به تحصیلات والدین و مؤلفه‌های سرمایه فرهنگی است. بررسی نتایج مربوط به آزمون رابطه تحصیلات والدین و سه مؤلفه سرمایه فرهنگی (مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی، محیط مطالعه و عادت به مطالعه و فعالیت‌های فوق‌برنامه) در جدول شماره ۷ حاکی از آن است که میزان کای اسکوار مربوط به متغیرهای تحصیلات والدین و سه مؤلفه سرمایه فرهنگی در هر دو والدین بزرگتر از کای اسکوار جدول است ($Sig.=.000$) بنابراین، فرض H_0 رد شده و فرض H_1 موردپذیرش واقع می‌شود. به عبارت دیگر بین این متغیرها رابطه معنی‌دار وجود دارد.

جدول ۷. همبستگی تحصیلات والدین و سرمایه فرهنگی

متغیرها	کای اسکوار	نسبت برآزش	پیوستگی خطی	فی	وی کرامرز

مقدار	df	sig.	مقدار	df	sig.	مقدار	df	sig.	مقدار	df	sig.	مقدار
77.34 3	6	.000	67.6 42	6	.000	48.649	1	.000	.485	.346	.000	0
43.85 9	6	.000	38.7 36	6	.000	30.226	1	.000	.454	.378	.000	0
57.55 0	4	.000	52.9 02	4	.000	35.661	1	.000	.488	.293	.000	0
105.2 07	6	.000	91.7 53	6	.000	57.802	1	.000	.547	.376	.000	0
58.87 4	6	.000	50.8 12	6	.000	27.032	1	.000	.492	.302	.000	0
53.23 0	4	.000	49.9 69	4	.000	34.894	1	.000	.478	.306	.000	0

میزان آزمون فی برای تحصیلات والدین و مشارکت در فعالیت های فرهنگی در پدران برابر با ۰,۴۸۵ می باشد و در مادران برابر ۰,۵۴۷ (Sig.=.000)، این میزان برای دو متغیر تحصیلات والدین؛ محیط مطالعه و عادت به مطالعه در پدران برابر ۰,۴۵۴ و برای مادران برابر ۰,۴۹۲ (Sig.=.000)، همچنین، میزان آزمون فی برای دو متغیر تحصیلات والدین و فعالیت های فوق برنامه در پدران برابر با ۰,۴۸۸ و در مادران برابر ۰,۴۷۸ می باشد (Sig.=.000)، پس می توان استدلال کرد که تحصیلات والدین بر هر سه مؤلفه سرمایه فرهنگی تأثیرگذار است. با توجه به نتایج فوق می توان این فرضیه را تأیید کرد که هر قدر تحصیلات والدین بالاتر باشد سرمایه فرهنگی فرزندان قوی تر است.

بحث و نتیجه گیری

در این مقاله تلاش شد نظریه بورديو در مورد اینکه سرمایه فرهنگی بر پیشرفت آموزشی اثرگذار است بررسی شود. بر طبق این نظریه کسانی که دارای سرمایه فرهنگی هستند به‌ویژه کسانی که دارای پایگاه اقتصادی-اجتماعی بالاتری هستند از مهارت‌های آموزشی و امکانات بیشتر آموزشی برخوردارند. نتایج مطالعه نشان داد که سرمایه فرهنگی دانشجویان در دو جنس تفاوت معنی‌داری ندارد و ترتیب تولد بر سرمایه فرهنگی آنها اثرگذار نیست. در این مطالعه همچنین مشاهده شد که از سه مؤلفه سرمایه فرهنگی، مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی همچون رفتن به موزه، رفتن به تئاتر و رفتن به کنسرت بیش از دو مؤلفه دیگر بر پیشرفت تحصیلی آزمودنی‌ها تأثیرگذار بوده است. داده‌ها همچنین نشان دادند که جو مطالعه در خانواده نیز از عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی افراد مورد بررسی است. از میان مؤلفه‌های جو مطالعه؛ عادت به مطالعه بیشترین همبستگی را با پیشرفت تحصیلی آزمودنی‌ها نشان داد. مؤلفه فعالیت‌های فوق‌برنامه که دربرگیرنده مهارت‌هایی همچون انواع ورزش‌ها، انواع هنرها، تسلط بر زبان‌های خارجی و تشویق والدین به تداوم و حفظ این مهارت‌ها کمی کمتر از دو مؤلفه دیگر بر پیشرفت آموزشی مؤثر بود. شاخص‌های تعداد کتاب، فعالیت‌های فوق‌برنامه و تشویق بچه‌ها به فعالیت‌های فوق‌برنامه تأثیر قوی‌تری بر پیشرفت تحصیلی پاسخگویان از خانواده‌های با پایگاه پایین و متوسط در مقایسه با پاسخگویان از خانواده‌های با پایگاه بالا داشت. این نتایج تأییدکننده نتایج بورديو (۱۹۷۷)؛ وایلدهاگن^۱ (۲۰۰۹)؛ چنگ و اندرسون^۲ (۲۰۰۳)؛ کاوی و کاربونار^۳ (۲۰۱۰)؛ کافمن و گابلر^۴ (۲۰۰۴)؛ لرو^۵ (۲۰۰۳) و جاگر^۶ (۲۰۰۹)، حسن پور (۱۳۸۹)، (مهران ۱۳۷۵) و خدایی (۱۳۸۸) می‌باشد.

^۱ Wildhagen

^۲ Cheung and Andersen

^۳ Covay and Carbonaro

^۴ Kaufman and Gabler

^۵ Lareau

^۶ Jæge

در این مطالعه دریافتیم که ساختار خانواده بر سرمایه فرهنگی و در نتیجه بر پیشرفت تحصیلی اثرگذار است. بین انواع خانواده با حضور پدر بیولوژیکی و عدم حضور پدر بیولوژیکی در خانواده های با سرپرستی مادر و خانواده های با سرپرستی پدر ناتنی و سرمایه فرهنگی آزمودنی ها رابطه معنی دار مشاهده شد. در این مطالعه مشاهده شد اثرات ساختار خانواده بر مؤلفه های سرمایه فرهنگی متفاوت است و ساختار خانواده بیشترین تأثیرگذاری را بر مؤلفه محیط مطالعه و عادات مطالعه داراست. نتایج این مطالعه با مطالعه بلندن و همکاران^۱ (۲۰۰۳)؛ دی گراف و کالمیجن^۲ (۲۰۰۱)؛ دی واین-الر^۳ (۲۰۰۵)، خدایی (۱۳۸۸)؛ جانعلی زاده و همکاران (۱۳۹۰)؛ رضایی و تشویق (۱۳۹۲) همخوانی دارد.

نتایج مطالعه همچنین حاکی از آن بود که بین درآمد خانواده و هر سه مؤلفه سرمایه فرهنگی پاسخگویان همبستگی وجود دارد. بر اساس نتایج، خانواده های با درآمد بالا از سرمایه فرهنگی بالاتری برخوردار بودند. وقتی درآمد خانواده را با سه مؤلفه سرمایه فرهنگی در ارتباط قرار دادیم، مؤلفه فعالیت های فوق برنامه همبستگی قوی تری با درآمد خانواده نشان داد. شرکت در فعالیت های فرهنگی دومین مؤلفه ای بود که به شدت از درآمد خانواده آزمودنی ها تأثیر پذیرفته بود. کمترین میزان اثرگذاری درآمد بر محیط مطالعه و عادات مطالعه بود. این نتایج با نتایج مطالعه دامیس^۴ (۲۰۰۲ و ۲۰۰۶)؛ گایو و همکاران^۵ (۲۰۰۶)؛ جانعلی زاده و همکاران (۱۳۸۹)، حسن پور (۱۳۸۹) و شریفیان (۱۳۷۳) همخوانی دارد.

علاوه بر این، داده های حاصل از مطالعه نشان داد که تحصیلات والدین عامل مهمی در سرمایه فرهنگی به شمار می رود. مقایسه تأثیرگذاری تحصیلات هر یک از والدین

نشان داد که تحصیلات مادر تأثیرگذاری بیشتری بر سرمایه فرهنگی دارد. از میان مؤلفه‌های سرمایه فرهنگی، تحصیلات مادر بیشتر بر مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی تأثیرگذار بود در حالی که تحصیلات پدر بیشتر بر مؤلفه فوق‌برنامه مؤثر بود. کمترین تأثیرگذاری تحصیلات مادر بر فعالیت‌های فوق‌برنامه و کمترین تأثیرگذاری تحصیلات پدر بر محیط مطالعه و عادات مطالعه بود. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیق مارجریبانکس^۱ (۲۰۰۵)؛ ماتیوز^۲ (۲۰۰۲)؛ مانکن و همکاران^۳ (۲۰۰۵)؛ اقدم و همکاران (۱۳۸۲)؛ شریفیان (۱۳۸۱) و نوربخش (۱۳۸۷) همخوانی دارد. با توجه به نتایج پیشنهاد می‌شود:

الف - از آنجاکه در این تحقیق عواملی همچون ویژگی‌های افراد، میزان مطالعه و شیوه مطالعه پاسخگویان، ادراک و نحوه برخورد اساتید، استراتژی‌های آموزشی والدین اندازه‌گیری نشد، نمی‌توان با قطعیت اظهار داشت که پیشرفت تحصیلی صرفاً متأثر از سرمایه فرهنگی است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود، محققان بعدی مطالعات بین‌رشته‌ای که دربرگیرنده تمامی ابعاد قابل اندازه‌گیری عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی است را طراحی و هدایت نمایند.

ب- این تحقیق چگونگی سرمایه‌گذاری فرهنگی در طول زمان توسط خانواده، چگونگی انباشت سرمایه فرهنگی توسط بچه‌ها و اینکه چگونه این فرایندها منجر به پیشرفت تحصیلی می‌شود، را بررسی نکرده است. پیشنهاد می‌شود محققان بعدی در این حوزه، به مطالعه این سؤالات بپردازند.

پ- در این تحقیق امکانات دانشگاه و کیفیت تدریس اساتید و اثرات آن بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان اندازه‌گیری نشد، بنابراین، پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آتی این متغیرها مورد بررسی و مطالعه قرار گیرند.

---

^۱ Marjoribanks

^۲ Matthews

^۳ Monkman, Ronald and Thérèmène

ت- با توجه به اینکه شاخص سازی و مفهوم سازی بوردیو مربوط به زمان و مکان دیگری است، ضرورت دارد به مفهوم سازی و شاخص سازی جدید از سرمایه فرهنگی، توسط محققان این حوزه پرداخته شود.

ث- در کشور ما مردمانی با قومیت های مختلف و فرهنگ غنی در زمینه هنرهای محلی، ادبیات، مراسم ملی-مذهبی زندگی می کنند و به یک معنا کشور ما شاهد پدیده چند فرهنگی است، بنابراین ضرورت دارد این تنوع فرهنگی در ساخت مفهوم سرمایه فرهنگی مدنظر قرار گیرد.

منابع

- رضایی، محمد؛ تشویق، فاطمه (۱۳۹۲). بازخوانی سنجه‌های سرمایه فرهنگی. فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران. دوره ۲، شماره ۱ بهار ۱۳۹۲: ۹-۳۵
- جانعلیزاده چوب بستی، حیدر؛ خوش‌فر، غلامرضا و سپهر، مهدی (۱۳۸۹). در جستجوی سنجش سرمایه فرهنگی، فصلنامه مطالعات فرهنگی و رسانه، شماره ۲۰: ۲۱۷-۲۳۸.
- حیدر جانعلیزاده چوب بستی، غلامرضا خوش‌فر و مهدی سپهر (۱۳۹۰). سرمایه فرهنگی و موفقیت تحصیلی: ارزیابی تجربی مدل‌های نظری، پژوهشنامه مبانی تعلیم و تربیت. سال اول، شماره اول.
- حسن پور، محمد محسن (۱۳۸۹). کاربرد مفهوم سرمایه فرهنگی در گستره تحقیقات تجربی با تأکید بر جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، نامه فرهنگ و ارتباطات، شماره ۳: ۵۵-۸۴.
- خدایی، ابراهیم (۱۳۸۸). بررسی رابطه سرمایه اقتصادی و فرهنگی والدین دانش‌آموز با احتمال قبولی آنها در آزمون سراسری سال ۱۳۸۵، فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران، شماره ۴: ۶۵-۸۴.
- شریفیان، اکبر (۱۳۸۱). عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان شاهد، فصلنامه علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبایی، شماره ۱۵ و ۱۶.
- علیرضا اقدم، محمدباقر و حسین گدازگر (۱۳۸۲). بررسی عوامل اجتماعی فرهنگی مؤثر بر کیفیت یادگیری دانشجویان، نشریه دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه تبریز، سال ۹، شماره ۱۱.
- مهران، گلنار (۱۳۷۵). بررسی علل ترک تحصیل دختران در مقطع آموزش ابتدایی، فصلنامه‌ی تعلیم و تربیت، شماره ۴۶، سال ۱۲.
- نوریخس، مرتضی (۱۳۸۷). نقش سرمایه فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی خانواده در موفقیت تحصیلی افراد، پایان‌نامه دکتری، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.

Blanden, J., Gregg, P. and Machin, S (2003). Changes in Educational Inequality. The Sutton Trust, June.

Bourdieu, Pierre(1977). Reproduction in Education, Society, Culture. Beverly Hills, CA: Sage. Distinction. A Social Critique of the Judgement of Taste. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Bourdieu, Pierre and Jean-Claude Passeron(1990). Reproduction in Education, Society and Culture .London: Sage.

Cheadle, Jacob E (2008.)Educational Investment, Family Context, and Children’s Math and Reading Growth from Kindergarten Through the Third Grade. *Sociology of Education*,1:31-81.

Cheung, Sin Yi and Robert Andersen(2003).Time to Read: Family Resources and Educational Outcomes in Britain.*Journal of Comparative Family Studies* 34:413-433.

Covay, Elizabeth and Willian Carbonaro. 2010. —After the Bell: Participation in Extracurricular Activities, Classroom Behavior, and Academic Achievement. *Sociology of Education* ,20: 45-83.

De Graaf, P. M. and Kalmijn, M (2001) .Trends in the Intergenerational Transmission of Cultural and Economic Status. *Acta Sociologica* 44, 1: 51-66.

De Graaf, Nan Dirk, Paul M. de Graaf, and Gerbert Kraaykamp (2000). Parental Cultural Capital and Educational Attainment in the Netherlands: A Refinement of the Cultural Capital Perspective. *Sociology of Education* 73:92-111.

Devine-Eller, A (2005). Rethinking Bourdieu on Race: A Critical Review of Cultural Capital and Habitus in the Sociology of Education *Qualitative Literature*. Rutgers University, 2 May 2005.

DiMaggio, Paul (1982). Cultural Capital and School Success: The Impact of Status Culture Participation on the Grade of U.S. High School Students. *American Sociological Review*, 47: 189-201.

DiMaggio, Paul and John Mohr (1985). Cultural Capital, Educational Attainment, and Marital Selection. *American Journal of Sociology* 90:1231-1261.

Dumais, Susan A (2002). Cultural Capital, Gender, and School Success: The Role of Habitus||. *Sociology of Education* 75:44-68.

Dumais, S. A (2006). Early Childhood Cultural Capital, Parental Habitus, and Teachers' Perceptions. *Poetics* 34, 2: 83-107.

Farkas, George, Robert P. Grobe, Daniel Sheehan, and Yuan Shuan (1990). Cultural resources and school success: Gender, ethnicity, and poverty groups within an urban school district, *American Sociological Review* 55:127-142.

Gayo-Cal, M., Savage, M. and Warde, A (2006). A Cultural Map of the United Kingdom, *Cultural Trends* 15, 2/3: 213-237.

Jæger, Mads Meier (2009). Equal Access but Unequal Outcomes: Cultural Capital and Educational Choice in a Meritocratic Society. *Social Forces* 87:1943-1971.

Kalmijn, Matthijs and Gerbert Kraaykamp (1996). Race, Cultural Capital, and Schooling: An Analysis of Trends in the United States. *Sociology of Education* 69:22-34.

Katsillis, John and Richard Rubinson (1990). Cultural Capital, Student Achievement, and Educational Reproduction: The Case of Greece. *American Sociological Review* 55:270-279.

Lamont, Michele and Annette Lareau (1988). Cultural Capital: Allusions, Gaps and Glissandos in Recent Theoretical Developments. *Sociological Theory* 6:153-168.

Lareau, Annette(2003). *Unequal Childhoods. Class, Race, and Family Life*. Berkeley: University of California Press.

Lareau, Annette and Erin McNamara Horvat (1999). Moments of Social Inclusion and Exclusion .Race, Class, and Cultural Capital on Family-School Relationships. *Sociology of Education*, 37:53-72.

Lareau, Annette, Elliot B. Weininger, David L. Swartz, and Vera L. Zolberg(2004). Cultural capital in educational research: A critical

assessment. Pp. 105-144 in *After Bourdieu .Influence, Critique, Elaboration*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Marjoribanks, K (2005). Family Environments and Children's Outcomes. *Educational Psychology*, 25, 6: 647-657.

Matthews, J (2002) .Racialized Schooling, 'Ethnic Success' and Asian-Australian Students. *British Journal of Sociology of Education* 23, 2: 193-207.

Monkman K., Ronald, M. and Théramène, F. D (2005). Social and Cultural Capital in an Urban Latino School Community. *Urban Education* 40, 1: 4-33.

Sullivan, Alice (2001).Cultural Capital and Educational Attainment. *Sociology* 35:893-912.

Swartz, David (1997). *Culture and Power: The Sociology of Pierre Bourdieu*. Chicago: University of Chicago Press.

Van de Werfhorst, Herman G. and Saskia Hofstede (2007).Cultural Capital or Relative Risk Aversion? Two Mechanisms for Educational Inequality Compared. *British Journal of Sociology* 58:391-415.

Wildhagen, Tina (2009). Why does Cultural Capital Matter for High School Performance? An Empirical Assessment of Teacher-Selection and Self-Selection Mechanisms as Explanations of the Cultural Capital Effect. *the Sociological Quarterly* 50:173-200.